

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____

Н. І. Василькова

5 вересня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 «Середня освіта»

014.01 Середня освіта (Українська мова і література)

освітня програма Українська мова і література,

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

спеціальність 035 «Філологія»

035.01 українська мова та література

освітня програма Українська мова та література

2018 – 2019 навчальний рік

Робоча програма навчальної нормативної дисципліни «Практикум з української мови» для студентів галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка спеціальності 014 «Середня освіта» 014.01 Середня освіта (Українська мова і література); галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035 «Філологія» 035.01 українська мова та література.

Розробник: Родіонова Інна Григорівна, доцент кафедри української мови і літератури, кандидат філологічних наук, доцент _____ (Родіонова І. Г.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 01 від «29» серпня 2018 р.

Завідувач кафедри _____ (Філатова О. С.)

«29» серпня 2018 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта 03 Гуманітарні науки	Нормативна	
	Спеціальність 014 Середня освіта 035 Філологія		
Індивідуальне науково-дослідне завдання (наукове дослідження; творчі завдання)	014.01 Середня освіта (Українська мова і література). 035.01 Філологія Українська мова та література	Рік підготовки: 1-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин: 90 год.		I-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Ступінь бакалавра	0 год.	
		Практичні, семінарські	
		30 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Вид контролю: залік	

Примітка. Мова навчання – українська. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (33% ~ 67%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

Мета курсу полягає у свідомому практичному оволодінні українською літературною мовою, заснованому на вивченні її системи й підсистем – лексико-семантичної, фразеологічної, орфографічної, фонетичної і граматичної, а також закономірностей, які визначають використання тих або інших виражальних засобів відповідно до сучасних норм.

Завдання курсу:

- дати студентам чіткі поняття про нормативність української літературної мови, сприяти ґрунтовному оволодінню орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними й стилістичними нормами сучасної української літературної мови;
- підвищити рівень культури усного й писемного мовлення студентів;
- виробити в студентів уважне й критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики;
- збагатити лексичний запас студентів новими термінами з фахової підготовки;
- навчити студентів самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою.

Передумови для вивчення дисципліни: обізнаність із нормами й канонами сучасного мовного дискурсу та вміння представити свої наукові здобутки, що є одним із найважливіших і найвагоміших аспектів підготовки фахівця з університетською освітою. Курсу «Практикум з української мови» властиві зв'язки з теоретичними та спеціальними теоретичними курсами загального фундаментального та професійного циклу – «Загальне мовознавство», «Історія мови», «Сучасна українська літературна мова».

- Робоча програма навчальної дисципліни складається з 3-ох кредитів.

Результати навчання:

- знання основ та історії фундаментальних дисциплін (теоретичні проблеми мовознавства та літературознавства, історії мови, української та світової літератури) як теоретичної бази дослідницької і прикладної діяльності в галузі мовознавства;
- володіння українською мовою на високому рівні й здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціокультурних явищ;
- осмислення процесу формування основних розділів української мови;
- уміння використовувати філологічні знання в процесі викладання української мови та літератури, світової літератури у відповідних типах середніх навчальних закладів.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- здатність до навчання;
- володіння графічними, орфоепічними, орфографічними, лексичними нормами сучасної української літературної мови;
- здатність працювати самостійно, готовність удосконалювати й розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень;
- уміння використовувати наукову, довідкову, методичну літературу з сучасної української мови;
- цінування та повага різноманітності й мультикультурності;
- здатність застосування на практиці.

II. Фахові:

- знання термінологічного апарату навчальної дисципліни;
- володіння принципами українського правопису;
- уміння визначати орфограми та пунктограми в текстах на слух і пояснювати їх;
- знання норм сучасної української літературної мови;

- уміння визначати основні ознаки стилів сучасної української літературної мови;
- уміння розрізняти й характеризувати слова за ознаками активного й пасивного функціонування шляхом використання відповідної інформації з наукової літератури, частотних і тлумачних словників, психолінгвістичних досліджень і власних дослідницьких спостережень.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Орфоєпія та орфографія.

Тема 1. Принципи українського правопису. Уживання великої літери.

Співвідношення між буквами та звуками. Правила переносу. Уживання літери *г*. Правопис ненаголошених голосних /о/, /е/, /и/. Уживання апострофа та знака м'якшення.

Тема 2. Чергування голосних. Чергування у – в, і – й, з – із – зі (зо) як засіб милозвучності мови. Літери *и, і* в коренях після шиплячих і *г, к, х*.

Чергування приголосних. Зміни приголосних під час слово- і формотворення. Спрощення приголосних. Подвоєння букв на позначення подовження та збігу приголосних.

Кредит 2. Будова слова. Морфологія.

Тема 1. Правопис префіксів і суфіксів. Правопис складних іменників і прикметників. Правопис прислівників і прислівникових сполучень, прийменників, сполучників і часток, зокрема частки *не*.

Відмінювання іменників. Ступенювання прикметників і прислівників.

Тема 2. Правопис слів іншомовного походження. Передача слов'янських прізвищ українською мовою.

Кредит 3. Синтаксис.

Тема 1. Пунктуація. Тире між підметом і присудком. Тире в простому реченні. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами. Однорідні та неоднорідні означення. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення.

Тема 2. Розділові знаки в реченнях із відокремленими членами (узгодженими та неузгодженими означеннями, прикладками, обставинами, означеннями). Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки при словах, словосполученнях, конструкціях, граматично не пов'язаних із членами речення (вставні слова, вставлені конструкції, звертання, вигуки).

Виділення порівняльних зворотів комами, розділові знаки в складносурядних і складнопідрядних реченнях.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Орфоєпія та орфографія						
Тема 1. Принципи українського правопису.	16		6			10
Тема 2. Чергування голосних і приголосних.	14		4			10
	30		10			20
Кредит 2. Будова слова. Морфологія						
Тема 1. Правопис морфем та складних випадків прислівників, прийменників, сполучників і часток.	16		6			10
Тема 2. Правопис слів іншомовного походження.	14		4			10
	30		10			20

Кредит 3. Синтаксис					
Тема 1. Пунктуація. Розділові знаки в простому реченні.	16		6		10
Тема 2. Розділові знаки в складному реченні.	14		4		10
	30		10		20
Усього годин	90		30		60

5. Теми практичних занять (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Орфоєпія та орфографія		
1.	Принципи українського правопису. Уживання великої літери.	2 год.
2.	Співвідношення між буквами та звуками. Правила переносу частин слова. Уживання літери <i>г</i> .	2 год.
3.	Уживання апострофа та знака м'якшення.	2 год.
4.	Чергування голосних.	2 год.
5.	Чергування приголосних.	2 год.
Кредит 2. Будова слова. Морфологія		
6.	Правопис префіксів і суфіксів	2 год.
7.	Правопис складних іменників і прикметників.	2 год.
8.	Правопис прислівників і прислівникових сполучень, прийменників, сполучників і часток, зокрема частки <i>не</i> .	2 год.
9.	Правопис слів іншомовного походження.	2 год.
10.	Правила правопису слов'янських прізвищ і географічних назв.	2 год.
Кредит 3. Синтаксис		
11.	Тире між підметом і присудком. Тире в простому реченні.	2 год.
12.	Розділові знаки в реченнях з однорідними членами.	2 год.
13.	Розділові знаки в реченнях із відокремленими членами (узгодженими та неузгодженими означеннями, прикладками, обставинами, означеннями)	2 год.
14.	Розділові знаки в складносурядних і складнопідрядних реченнях.	2 год.
15.	Розділові знаки при збігові сполучників. Розділові знаки в безсполучникових реченнях.	2 год.
Разом		30 год.

6. Самостійна робота (денна форма навчання)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Орфоєпія та орфографія		
1.	Виконання вправ на визначення принципів українського правопису.	4 год.
2.	Співвідношення між буквами та звуками. Буквосполучення <i>йо,ьо</i> . Опрацювання правил переносу (частин слова, технічних правил переносу) за «Українським правописом».	4 год.
3.	Виконання вправ на уживання апострофа і знака м'якшення. Складіть алгоритм-схему до вивчення теми.	4 год.
4.	Аналіз вивчених орфограм. Виконання вправ, розробка тестових завдань на правопис голосних.	4 год.
5.	Виконання вправ, розробка тестових завдань на правопис приголосних. Поглиблене опрацювання чергувань голосних і	4 год.

	приголосних звуків.	
Кредит 2. Будова слова. Морфологія		
6.	Правопис префіксів і суфіксів. Правопис складноскорочених слів і вигуків.	4 год.
7.	Опрацювання правил правопису власних назв: уживання великої літери; слов'янських прізвищ і географічних назв. Правопис складних і складених особових імен.	4 год.
8.	Правопис слів іншомовного походження : виконання вправ, розробка тестових завдань.	4 год.
9.	Підготовка до контрольної роботи.	4 год.
10.	Правопис і відмінювання числівників. Відмінювання множинних іменників, географічних назв і слів іншомовного походження.	4 год.
Кредит 3. Синтаксис		
11.	Добір прикладів із художніх текстів на вживання тире, зокрема тире в простому реченні. між підметом і присудком.	4 год.
12.	Розділові знаки в ускладнених реченнях (із однорідними, відокремленими членами, порівняннями).	4 год.
13.	Конструювання речень зі словами, словосполученнями, конструкціями, граматично не пов'язаними із членами речення (вставні слова, вставлені конструкції, звертання, вигуки) та пояснення розділових знаків у них.	4 год.
14.	Розділові знаки в складносурядних і складнопідрядних реченнях.	4 год.
15.	Розділові знаки в безсполучникових реченнях. Розділові знаки у складних реченнях із різними видами зв'язку. Написати мініатюру асоціативного характеру, використовуючи складні безсполучникові речення. Підготовка до контрольної роботи.	4 год.
	Разом	60 год.

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання
Написати реферат на одну із запропонованих тем
Теми рефератів

1. Мова – неоціненний скарб народу, найголовніший літопис його життя.
2. Роль сучасної української мови в національному відродженні України.
3. Поняття про літературну мову. Функції української літературної мови.
4. Поняття про колоритно-стильові різновиди мовлення.
5. Офіційно-діловий стиль сучасної української літературної мови, його особливості.
6. Українська літературна мова як унормована, відшліфована форма загальнонародної мови.
7. Соціолінгвістична ситуація в сучасній Україні: сфери використання державної мови і мов національних меншин.
8. Аналіз сучасних орфоепічних норм української мови.
9. Орфоепія і культура усного мовлення.
10. Теоретичні і практичні засади функціонування сучасних орфографічних норм.
11. Історія становлення орфографічних норм української мови.
12. Принципи української орфографії.
13. Поняття орфограми. Різновиди орфограм.
14. Пряме і переносне значення слів (метафора, метонімія, синекдоха).
15. Пряме і переносне значення слів, особливості їх використання в засобах масової інформації.
16. Культура мовлення майбутнього філолога.

17. Основні проблеми культури мови в засобах масової інформації.
18. Вплив суспільно-політичних факторів на розвиток нових значень слів і збагачення української лексики.
19. Особливості емоційно-експресивної лексики.
20. Роль і значення мови засобів масової інформації в розвитку й збагаченні української літературної мови.

8. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота			КР 2	Накопич. бали/Сума
Крд.1 60	Крд.2 60	Крд.3 80	50*2= 100	300/100

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Оцінка «відмінно» виставляється тоді, коли відповідь вважається повною, тобто в ній містяться визначення всіх понять, про які йдеться в питанні, проаналізовано об'єкт, охарактеризовано його семантичні та структурні ознаки. Студент наводить переконливі аргументи на підтвердження власних суджень, виявляє особливі творчі здібності й здатність до оригінальних рішень, до перенесення набутих знань та вмінь на нестандартні ситуації; ґрунтовно і повно дає відповіді на всі запропоновані питання.

Оцінка «добре» ставиться тоді, коли студент демонструє належні знання, самостійний підхід до інтерпретації літературно-мистецьких текстів; чітко й лаконічно висловлює думки, але припускається певних неточностей у відповідях, не наводить приклади; виконує переважну більшість поставлених завдань (не менш як дві третини).

Оцінку «задовільно» отримує студент, котрий володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно; має бідну теоретико-літературну базу, використовує окремі приклади на підтвердження висловленого судження; у розкритті питань немає логічної послідовності.

Оцінка «незадовільно» ставиться тоді, коли студент не володіє теоретичними знаннями і практичними вміннями аналізу історико-літературних явищ, не може виконати жодного з поставлених питань.

При оцінюванні контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань:

- а) оцінка «відмінно» ставиться за правильне виконання всіх завдань;
- б) оцінка «добре» ставиться за виконання 75 % усіх завдань;
- в) оцінка «задовільно» ставиться, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- г) оцінка «незадовільно» ставиться, якщо завдань виконано менше від 50 %.

Ці оцінки трансформуються в рейтингові бали у такий спосіб:

- “5” – 45-50 балів;
- “4” – 38-44 бали;
- “3” – 25-37 балів;
- “2” – 1-24 балів

9. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу.

Проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

11. Методичне забезпечення

1. Родіонова І.Г. Навчально-методичний комплекс: Практикум з української мови, 2018.
2. Баденкова В.М. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навчально-методичний комплекс. Миколаїв : МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2015. 149 с.

12. Рекомендована література

Базова

Підручники і методичні посібники

1. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посібник. / Олександра Павлівна Глазова. Х. : Веста : Ранок, 2005. 384 с.
2. Глазова О. П. Українська пунктуація : навч. посібник. / Олександра Павлівна Глазова. Х. : Веста : Ранок, 2004. 352 с.
3. [Єгорова Т. Д. Практичний курс української мови](#) : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Т. Д. Єгорова . 2-ге вид., виправ. К.: Центр учбової літератури, 2010. 160 с. – Режим доступу:<http://www.twirpx.com/file/>
4. Козачук Г. О. Практичний курс української мови : навч. посібник для вузів / Ганна Олександрівна Козачук, Надія Григорівна Шкурятяна. К. : Вища шк., 1993. 367 с.
5. Максименко В. Ф. Орфографічний тренажер / В. Ф. Максименко. Х. : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. 272 с.

6. Тоцька Н. І. Українська пунктуація : практикум : [навч. посібник] / Ніна Іванівна Тоцька К. : Вища шк., 1990. 160 с.
7. Омельчук С. А. Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: Навч. посібник. К.: Грамота, 2009. 224 с.
8. Пономарів О. Д. Культура слова: Мовностилістичні поради: Навч. посібник. 2-ге вид., стереотип. К.: Либідь, 2001. 240 с.
9. Спанатій Л. С. Український правопис : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв : МДУ імені В. О. Сухомлинського, 2008. 56 с.
10. Сербенська О. А. Культура усного мовлення : практикум : навчальний посібник / О. А. Сербенська. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
11. Ткаченко Є. М. Українська мова. Пунктуація: правила, вправи, диктанти : навч. посібник / Є. М. Ткаченко. Х. : Консум, 2001. 288 с.
12. Українська мова: Практикум: Навч. посібник / Пазяк О. М., Сербенська О. А., Фурдуй М. І., Шевченко Л. Ю. К. : Либідь, 2000. 384 с.
13. Чак Є. Д. Складні випадки правопису та слововживання / Євгенія Давидівна Чак. К. : А.С.К., 1998. 272 с.
14. Читай і знай! : довід.-практикум з граматики та стилістики сучас. укр. мови / Н. Я. Дзюбишина-Мельник, О. Я. Лаврінець, К. С. Симонова, Л. Ф. Ціпцюра. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 197 с.
15. Чуріна В. Ф. Український правопис у таблицях і схемах. К.: Логос, 1998. 180 с.
16. Шевчук С. В. Практикум з української мови: модульний курс: Навчальний посібник / Шевчук С. В., Лобода Т. М. К.: Вища школа, 2006. 326 с.
17. Шкурятяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс [Текст] : Навч. посібник для студентів нефілологічних спеціальностей вищ. навч. закладів / Н.Г. Шкурятяна, С.В. Шевчук. К.: Вища школа, 2007. 823с.
18. Шульжук Н. В. Практикум з правопису української мови: навчально-методичний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Наталія Шульжук. – Рівне – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. 396 с. Режим доступу: http://lib.oa.edu.ua/files/funds/vudavnutstvo/Shulzhuk_praktykum_z_pravopysu.pdf
19. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови / Іван Пилипович Ющук. 4-те вид. К. : Освіта, 2000. 254 с.
20. Яцимірська М. Г. Сучасна українська мова : Пунктуація : [навч. посібник]. / М. Г. Яцимірська. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 286 с.

Допоміжна

Словники

1. Аркушин Г. Словник евфемізмів, уживаних у говірках та молодіжному жаргоні Західного Полісся і західної частини Волині / Г. Аркушин. Луцьк-Люблін : Вид-во „Волинська обласна друкарня”, 2005. 198 с.
2. Ахманова О. С. Словник лінгвістичних термінів / О. С. Ахманова. М. : Радянська енциклопедія, 1966. 608 с.
3. Бурячок А. А. Орфографічний словник / А. А. Бурячок. К. : Наукова думка, 2002. 464 с.
4. Ганич Д. І. Словник лінгвістичних термінів / Д. І. Ганич, І. С. Олійник. К. : Вища школа, 1985. 360 с.
5. Головащук С. І. Російсько-український словник сталих словосполучень / С. І. Головащук. К.: Наук, думка, 2001. 640 с.
6. Головащук С. І. Складні випадки наголошення : словник-довідник / С. І. Головащук. К. : Либідь, 1995. 192 с.
7. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання / Сергій Іванович Головащук. К. : Рідна мова, 2000. 351 с.

8. Грачев М.А. Историко-этимологический словарь воровского жаргона / М. А. Грачев, В. М. Мокиенко. СПб. : Фолио-Пресс, 2000. 256 с.
9. Гринчишин Д. Г. Словник паронімів української мови / Д. Г. Гринчишин, О. А. Сербенська. К. : Рад. школа, 1986. 222 с.
10. Демська О. Словник омонімів / О. Демська, І. Кульчицький. Львів : Фенікс, 1996. 224 с.
11. Етимологічний словник української мови : у 7 т. К. : Наукова думка, 1982. Т. 1. 632 с.; 1985. Т. 2. 571 с.; 1989. Т. 3. 552 с.; 2003. Т. 4. 656 с.; 2006. Т. 5. 704 с.
12. Єрмоленко С. Я. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бирик, О. Г. Тодор. К. : Либідь, 2001. 223 с.
13. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? : словник-довідник. / Віталій Вікторович Жайворонок К. : Наук. думка, 2004. 204 с.
14. Караванський С. Й. Практичний словник синонімів української мови / С. Й. Караванський. К. : Кобза, 1993. 469 с.
15. Короткий тлумачний словник української мови / за ред. Д. Г. Гринчишина. К. : Просвіта, 1988. 608 с.
16. Культура української мови : довідник / С. Я. Єрмоленко, Н. Я. Дзюбишина-Мельник, К. В. Ленець та ін. К. : Либідь, 1990. 304 с.
17. Лозова Н. Є. Дзвона чи дзвону? або -а(-я) чи -у(-ю) в родовому відмінку: Словник-довідник / Н. Є. Лозова, В. Б. Фридрак. К. : Наук. думка, 2007. 168 с.
18. Мацько Л. І. Російсько-український і українсько-російський словник: відмінна лексика / Л. І. Мацько [та ін.]. К. : Вища школа, 1992. 255 с.
19. Новий російсько-український словник-довідник: близько 100 тис. слів / уклад. С. Я. Єрмоленко [та ін.]. 2-е вид., доп. і випр. К. : Довіра, 1999. 878 с.
20. Новий тлумачний словник української мови : у 3-х томах / укл. В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. К. : Аконт, 2008. Т. 1. 928 с. ; Т. 2. 928 с. ; Т. 3. 864 с.
21. Олійник І. С. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник / І. С. Олійник, М. М. Сидоренко. К. : Рад. шк., 1991.– 400 с.
22. Орфографічний словник української мови: близько 120000 слів / уклад. С. І. Головащук, М. М. Пещак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. К. : Довіра, 1994. 864 с.
23. Полюга Л. М. Словник антонімів / Л. М. Полюга. К. : Рад. шк., 1987. 173 с.
24. Російсько-український словник / уклад. Н. Є. Лозова [та ін.] – К. : Наукова думка, 2003. 1216 с.
25. Російсько-український словник наукової термінології : у 3 т. К. : Наукова думка, 1994–1998.
26. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей : словник-довідник / Лариса Григорівна Скрипник, Ніна Пантелеймонівна Дзятківська. К. : Наук. думка, 1996. 336 с.
27. Сліпушко О. С. Тлумачний словник чужомовних слів в українській мові : правопис, граматики : 10000 слів / О. С. Сліпушко. К. : Криниця, 2000 511 с.
28. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. Львів : Фенікс, 1996. 368 с.
29. Словник-довідник сучасної української мови : Разом. Окремо. Через дефіс : Близько 60000 слів / Укладачі Т. К. Співак, О. О. Якименко. – Х. : ФОРМ Співак В. Л., 2009. 528 с.
30. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінів-сполучень / уклад. Л. М. Пустовіт [та ін.] К. : Довіра, 2000. 1018 с.
31. Словник української мови : в 11 т. К. : Наукова думка, 1970-1980. Т. 1-11.
32. Словник синонімів української мови : в 2- х т. / А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук та ін. К. : Наукова думка, 2001. Т. 1. 1028 с.; Т. 2. 956 с.

33. Словник сучасного українського сленгу / упоряд.: Т. М. Кондратюк. Х. : Фоліо, 2006. 350 с.
34. Словник фразеологізмів української мови / уклад. В. М. Білоноженко [та ін.]. К. : Наукова думка, 2003. 1104 с.
35. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови / Л. Ставицька. К. : Критика, 2003. 336 с.
36. Сучасний тлумачний словник української мови [С. В. Ломакович]. – Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. 670 с.
37. Українська мова : енциклопедія. К. : Українська енциклопедія, 2004. 824 с.
38. Український орфографічний словник: Близько 165 тис. слів / За ред. В. М. Русанівського ; уклад.: В. В. Чумак та ін. 5-е вид., переробл. і доповн. К. : Довіра, 2006. 940 с. (Словники України).
39. Шевченко Л. Ю. Сучасна українська мова : довідник / Л. Ю. Шевченко, В. В. Різун, Ю. В. Лисенко. К. : Либідь, 1993. 336 с.
40. Шевчук С. В. Разом, окремо, через дефіс: Словник-довідник / С. В. Шевчук. К.: Видавництво А.С.К., 2003. 416 с.
41. Шкаруба Л. М. Російсько-український словник художніх термінів : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / Л. М. Шкаруба, Л. С. Спанатій. К. : Каравела, 2004. 320 с.
42. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста / М. Г. Яцимірська. Львів : ПАІС, 2004. 332 с.

Наукова та методична література

1. Борщ Р. Г. Підвищення орфографічної грамотності учнів : сценарії уроків / Р. Г. Борщ // Рідне слово. Вип. 6. 2003. С. 4–37.
2. Брайчевський М. Походження слов'янської писемності / М. Брайчевський. К. : Академія, 2002. 154 с.
3. Бровченко Г. О. Інтонаційні засоби мовної експресивності / Г. О. Бровченко // Мовознавство. 1989. № 2. С. 49–55.
4. Дорошенко С. І. Звуки чи фонемі вивчають учні? / С. І. Дорошенко // Мовознавство. 1990. № 2. С. 46–49.
5. Коломійченко О. Ф. Ще раз про поліпшення орфографічної грамотності учнів / О. Ф. Коломійченко // УМЛШ. 1991. № 4. С. 13–17.
6. Матвіяс І. Г. Варіанти української мови / І. Г. Матвіяс. К., 1998. 162 с.
7. Матвіяс І. Г. Відображення особливостей говорів у мові української художньої літератури / І. Г. Матвіяс // Мовознавство. 2008. № 6. С. 3–13.
8. Німчук В. В. Про графіку та правопис як елементи етнічної культури : історія г / В. В. Німчук // Мовознавство. 1990. № 6. С. 3–10.
9. Німчук В. В. Про графіку та правопис як елементи етнічної культури: історія г / В. В. Німчук // Мовознавство. 1991. № 3. С. 12–21.
10. Скляренко В. Г. Історія українського наголосу. Іменник / В. Г. Скляренко. К. : Наукова думка, 2006. 710 с.
11. Хом'як І. Вивчення лексики у поєднанні з орфографією / І. Хом'як // Дивослово. 2002. № 6. С. 20–24.
12. Шевельов Ю. Історична фонологія української мови / Ю. Шевельов. Харків : Акта, 2002. 1054 с.
13. Яворська С. Орфоепічний розбір як вправа / С. Яворська // Дивослово. 1997. № 4. С. 18–20.
14. Яворська С. Система роботи над орфографічними помилками / С. Яворська // Дивослово. 1998. № 3. С. 22–24.

13. Інформаційні ресурси Електронні ресурси

1. Бодик О. П. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія [Електронний ресурс] / О. П. Бодик, Т. М. Рудакова. – Режим доступу:
http://shron.chtyvo.org.ua/Bodyk_Ostap/Suchasna_ukrainska_literaturna_mova_Leksykologhiia_Frazeolohiia_Leksykohrafiia.pdf
2. Електронний підручник з української мови (фонетика, лексика, морфеміка, словотвір, морфологія, синтаксис, стилістика). [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.mova.info/pidruchn.aspx>
3. Єгорова Т. Д. Практичний курс української мови : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Т. Д. Єгорова . – 2-ге вид., виправ. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 160 с. <http://www.twirpx.com/file/672757/>
4. Клепуц Л. Стратегії класифікації ненормативної лексики [Електронний ресурс] / Л. Клепуц // «Humanities & Social Sciences 2009» (HSS–2009), 14–16 may 2009, Lviv. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/6678/1/30.pdf>
5. Мовознавство. Філологія. – Режим доступу:
http://uareferats.com/index.php/referat/search?cat=32&_page=4
6. Сучасна українська літературна мова: підручник [Електронний ресурс] / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін. ; [за ред. А. П. Грищенка]. – К. : Вища школа, 2002. – 439 с. – Режим доступу:
<http://www.twirpx.com/file/1264494/>
7. Сучасна українська літературна мова / за ред. І. К. Білодіда. Вступ, фонетика. – К. : Наукова думка, 1969. – 583 с.; – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/1001693/>
8. Сучасна українська літературна мова : навч. комплекс : посіб. для студ. філол. спеціальностей [Електронний ресурс] / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко, І. В. Мілева, Г. К. Барилова ; [за заг. ред. проф. В. Д. Ужченка]. – 2-ге вид., випр. і доп. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2009. – 299 с. — Режим доступу:
<http://dspace.ltsu.org/jspui/bitstream/123456789/250/1/Макет%202009.pdf>
9. Сучасна українська літературна мова / Шевчук С. В. [Електронний ресурс] / Л. Клепуц // – Режим доступу: [literaturna_mova_-_shevchuk_sv](http://pidruchniki.ws/1584072040522/dokumentoznavstvo/suchasna_ukrayinska_literaturna_mova_-_shevchuk_sv)
http://pidruchniki.ws/1584072040522/dokumentoznavstvo/suchasna_ukrayinska_literaturna_mova_-_shevchuk_sv
10. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: фонетика, орфоєпія, графіка, орфографія. [Електронний ресурс] / Н. І. Тоцька. – Режим доступу:
<http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/6678/1/30.pdf> <http://www.twirpx.com/file/174320/>
11. Українська мова: Практикум: Навч. посібник / Пазяк О. М., Сербенська О. А., Фурдуй М. І., Шевченко Л. Ю. – К. : Либідь, 2000. – 384 с. – Режим доступу:
<http://ua.bookfi.net/book/1337163>
12. Шульжук Н. В. Практикум з правопису української мови: навчально-методичний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів [Електронний ресурс] / Наталія Шульжук. – Рівне – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. – 396 с. – Режим доступу:
http://lib.oa.edu.ua/files/funds/vudavnutstvo/Shulzhuk_praktykum_z_pravopysu.pdf
13. Ющук І. П. Українська мова : [підручник] [Електронний ресурс] / І. П. Ющук. – 4-те вид. – К. : Либідь, 2008. – 640 с. <http://www.twirpx.com/file/266343/>
14. Ющук І. П. Українська мова. Вправи. Навчальний посібник [Електронний ресурс] – К.: Либідь, 2009. – 368 с. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/600473/>
15. Інтегрована лексикографічна система «Словники України» / Національна академія наук України. – Версія 1.03. – Український мовно-інформаційний фонд, 2003.

16. <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>
17. <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/> <http://www.madslinger.com/mova/pravopys-2007/>
<http://slovopedia.org.ua/35/53392-0.html> 6. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm> 7.
<http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/> 8. <http://litton.org.ua/orfografiya/chochu-buti-gramotnim>

Журнали

18. Мовознавство: науково-теоретичний журнал Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та українського мовно-інформаційного фонду НАН України. – Режим доступу : www.movoznavstvo.org.ua/
19. 2. Українська мова і література в школі: науково-методичний журнал – Режим доступу :
20. http://www.undip.org.ua/news/fahovi_detail.php?ID=372

Словники

21. [Словник української мови Бориса Грінченка](http://hrinchenko.com/) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hrinchenko.com/>
22. Українська мова. Енциклопедія [Електронний ресурс] / редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін. – К.: Укр. енцикл., 2000. – 752 с. – К., 2000. – Режим доступу : <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Н. І. Василькова

28 серпня 2018 р.

**ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 014 «Середня освіта»

014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
освітня програма Українська мова і література,

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 035 «Філологія»

035.01 українська мова та література
освітня програма Українська мова та література

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Родіонова Інна Григорівна, доцент кафедри української мови і літератури, кандидат філологічних наук, доцент.

Програму схвалено на засіданні кафедри української мови і літератури
Протокол від «29» серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри української мови і літератури _____
(Філатова О. С.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол від «29» серпня 2018 року № 1
Голова навчально-методичної комісії _____ (Мхитарян О. Д.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «29» серпня 2018 року № 12
Голова навчально-методичної комісії університету _____ (Василькова Н. І.)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Практикум з української мови» складена Родіоною І.Г. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів ступеня бакалавр спеціальності 014 Середня освіта, предметна спеціалізація 014.01 (Українська мова і література) та спеціальності 035 Філологія, предметна спеціалізація 035.01 Філологія (Українська мова та література).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є українська мова як найважливіше джерело формування інтелекту й духовно-емоційної сфери особистості через її органічний зв'язок із національними традиціями.

Міждисциплінарні зв'язки: вступ до мовознавства, стилістика української мови, українська література.

1. Мета, завдання навчальної дисципліни та результати навчання

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Практикум з української мови» полягає у свідомому практичному оволодінні українською літературною мовою, заснованому на вивченні її системи й підсистем – лексико-семантичної, фразеологічної, орфографічної, фонетичної і граматичної, а також закономірностей, які визначають використання тих або інших виражальних засобів відповідно до сучасних норм.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є поглибити знання студентів про нормативність української літературної мови; сприяти ґрунтовному оволодінню орфоепічними, орфографічними, лексичними, граматичними й стилістичними нормами сучасної української літературної мови; підвищити рівень культури усного й писемного мовлення студентів; виробити в студентів уважне й критичне ставлення до свого мовлення й суспільної мовної практики; збагатити лексичний запас студентів новими термінами з фахової підготовки; навчити студентів самостійно працювати з науковою, навчальною, довідковою літературою.

1.3. Знання основ та історії фундаментальних дисциплін (теоретичні проблеми мовознавства та літературознавства, історії мови, української та світової літератури) як теоретичної бази дослідницької і прикладної діяльності в галузі мовознавства; володіння українською мовою на високому рівні й здатність реагувати мовними засобами на повний спектр соціокультурних явищ; осмислення процесу формування основних розділів української мови; уміння використовувати філологічні знання в процесі викладання української мови та літератури, світової літератури у відповідних типах середніх навчальних закладів.

1.4. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

- здатність до навчання;
- володіння графічними, орфоепічними, орфографічними, лексичними нормами сучасної української літературної мови;
- здатність працювати самостійно, готовність удосконалювати й розвивати свій інтелектуальний та загальнокультурний рівень;
- уміння використовувати наукову, довідкову, методичну літературу з сучасної української мови;

- цінування та повага різноманітності й мультикультурності;
- здатність застосування на практиці.

II. Фахові:

- знання термінологічного апарату навчальної дисципліни;
- володіння принципами українського правопису;
- уміння визначати орфограми та пунктограми в текстах на слух і пояснювати їх;
- знання норм сучасної української літературної мови;
- уміння визначати основні ознаки стилів сучасної української літературної мови;
- уміння розрізняти й характеризувати слова за ознаками активного й пасивного функціонування шляхом використання відповідної інформації з наукової літератури, частотних і тлумачних словників, психолінгвістичних досліджень і власних дослідницьких спостережень.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Принципи українського правопису.

Тема 1. Уживання великої літери.

Тема 2. Орфографія. Уживання апострофа та знака м'якшення.

Тема 3. Чергування голосних і приголосних як засіб милозвучності мови. Звукові закони в системі голосних. Чергування о, е з і. Випадки, коли вказані звуки не чергуються. Чергування е-о після ж, ч, ш, щ, дж, й. Чергування у-в та і-й. Звукові закони в системі приголосних: г-ж-з, к-ч-ц, х-ш-с; зміни груп приголосних -цьк, -ськ, -зьк, -ск, -шк, -ст.

Кредит 2. Лексика. Словотвір.

Тема 1. Правопис слів іншомовного походження.

Тема 2. Правила правопису слов'янських прізвищ і географічних назв.

Тема 3. Правопис префіксів і суфіксів.

Кредит 3. Синтаксис.

Тема 1. Розділові знаки в простому реченні. Тире між підметом і присудком. Тире в простому реченні. Розділові знаки в реченнях з однорідними членами. Однорідні та неоднорідні означення. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення. Розділові знаки в реченнях із відокремленими членами (узгодженими та неузгодженими означеннями, прикладками, обставинами, означеннями). Відокремлені уточнюючі члени речення. Розділові знаки при словах, словосполученнях, конструкціях, граматично не пов'язаних із членами речення (вставні слова, вставлені конструкції, звертання, вигуки).

Тема 2. Розділові знаки в складному реченні. Порівняння, розділові знаки в складносурядних і складнопідрядних реченнях. Розділові знаки при збігові сполучників. Розділові знаки в безсполучникових реченнях.

3. Рекомендована література

Базова

21. Глазова О. П. Українська орфографія : навч. посібник. / Олександра Павлівна Глазова Х. : Веста : Ранок, 2005. 384 с.
22. Глазова О. П. Українська пунктуація : навч. посібник. / Олександра Павлівна Глазова Х. : Веста : Ранок, 2004. 352 с.

23. [Єгорова Т. Д. Практичний курс української мови](#) : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Т. Д. Єгорова . 2-ге вид., виправ. К.: Центр учбової літератури, 2010. 160 с. – Режим доступу:<http://www.twirpx.com/file/>
24. Козачук Г. О. Практичний курс української мови : навч. посібник для вузів / Ганна Олександрівна Козачук, Надія Григорівна Шкуратяна. К. : Вища шк., 1993.– 367 с.
25. Максименко В. Ф. Орфографічний тренажер / В. Ф. Максименко. Х. : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. 272 с.
26. Тоцька Н. І. Українська пунктуація : практикум : [навч. посібник] К. : Вища шк., 1990. 160 с.
27. *Омельчук С. А.* Практикум з правопису української мови: система дослідницьких вправ: Навч. посібник. К.: Грамота, 2009. 224 с.
28. *Пономарів О. Д.* Культура слова: Мовностилістичні поради: Навч. посібник. 2-ге вид., стереотип. К.: Либідь, 2001. 240 с.
29. Спанатій Л. С. Український правопис : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Миколаїв : МДУ імені В. О. Сухомлинського, 2008. 56 с.
30. Сербенська О. А. Культура усного мовлення : практикум : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
31. Ткаченко Є. М. Українська мова. Пунктуація: правила, вправи, диктанти : навч. посібник. Х. : Консум, 2001. 288 с.
32. Українська мова: Практикум: Навч. посібник. К. : Либідь, 2000. 384 с.
33. Чак Є. Д. Складні випадки правопису та слововживання. К. : А.С.К., 1998. 272 с.
34. *Читай і знай!* : довід.-практикум з граматики та стилістики сучас. укр. Мови. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 197 с.
35. *Чуріна В. Ф.* Український правопис у таблицях і схемах. К.: Логос, 1998. 180 с.
36. *Шевчук С. В.* Практикум з української мови: модульний курс: Навчальний посібник. К.: Вища школа, 2006. 326 с.
37. Шкуратяна Н.Г. Сучасна українська літературна мова. Модульний курс [Текст] : Навч. посібник для студентів нефілологічних спеціальностей вищ. навч. закладів. К.: Вища школа, 2007. 823с.
38. Шульжук Н. В. Практикум з правопису української мови: навчально-методичний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Рівне – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. 396 с. Режим доступу:
http://lib.oa.edu.ua/files/funds/vudavnutstvo/Shulzhuk_praktykum_z_pravopysu.pdf
39. Ющук І. П. Практикум з правопису української мови. 4-те вид. К. : Освіта, 2000. 254 с.
40. Яцимірська М. Г. Сучасна українська мова : Пунктуація : [навч. посібник]. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. 286 с.

Допоміжна Словники

43. Аркушин Г. Словник евфемізмів, уживаних у говірках та молодіжному жаргоні Західного Полісся і західної частини Волині. Луцьк-Люблін : Вид-во «Волинська обласна друкарня», 2005. 198 с.
44. Бурячок А. А. Орфографічний словник. К. : Наукова думка, 2002. 464 с.
45. Головащук С. І. Російсько-український словник сталих словосполучень. К.: Наук, думка, 2001. 640 с.
46. Головащук С. І. Складні випадки наголошення : словник-довідник. К. : Либідь, 1995. 192 с.
47. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. К. : Рідна мова, 2000. 351 с.
48. Єрмоленко С. Я. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. К. : Либідь, 2001. 223 с.
49. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? : словник-довідник. К. : Наук. думка, 2004. 204 с.
50. Караванський С. Й. Практичний словник синонімів української мови. К. : Кобза, 1993. 469 с.
51. Короткий тлумачний словник української мови / за ред. Д. Г. Гринчишина. К. : Просвіта, 1988. 608 с.
52. Культура української мови : довідник. К. : Либідь, 1990. 304 с.
53. Лозова Н. Є. Дзвона чи дзвону? або -а(-я) чи -у(-ю) в родовому відмінку: Словник-довідник. К. : Наук, думка, 2007. 168 с.
54. Мацько Л. І. Російсько-український і українсько-російський словник: відмінна лексика. К. : Вища школа, 1992. 255 с.
55. Новий російсько-український словник-довідник: близько 100 тис. слів / уклад. С. Я. Єрмоленко [та ін.]. – 2-е вид., доп. і випр. К.: Довіра, 1999. 878 с.
56. Новий тлумачний словник української мови : у 3-х томах / укл. В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. К. : Аконіт, 2008. Т. 1. 928 с. ; Т. 2. 928 с. ; Т. 3. 864 с.
57. Олійник І. С. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник. К. : Рад. шк., 1991. 400 с.
58. Орфографічний словник української мови: близько 120000 слів / уклад. С. І. Головащук, М. М. Пещак, В. М. Русанівський, О. О. Тараненко. К. : Довіра, 1994. 864 с.
59. Російсько-український словник / уклад. Н. Є. Лозова [та ін.] К. : Наукова думка, 2003. 1216 с.
60. Російсько-український словник наукової термінології : у 3 т. К. : Наукова думка, 1994–1998.
61. Скрипник Л. Г., Дзятківська Н. П. Власні імена людей : словник-довідник / Лариса Григорівна Скрипник, Ніна Пантелеймонівна Дзятківська. К. : Наук. думка, 1996. 336 с.
62. Сліпушко О. С. Тлумачний словник чужомовних слів в українській мові : правопис, граматики : 10000 слів. К. : Криниця, 2000 511 с.

63. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. Львів : Фенікс, 1996. 368 с.
64. Словник-довідник сучасної української мови : Разом. Окремо. Через дефіс : Близько 60000 слів / Укладачі Т. К. Співак, О. О. Якименко. Х. : ФОП Співак В. Л., 2009. – 528 с.
65. Словник іншомовних слів: 23000 слів та термінів-сполучень / уклад. Л. М. Пустовіт [та ін.] К. : Довіра, 2000. 1018 с.
66. Словник синонімів української мови : в 2- х т. К. : Наукова думка, 2001. Т. 1. 1028 с.; Т. 2. 956 с.
67. Словник сучасного українського сленгу / упоряд.: Т. М. Кондратюк. Х. : Фоліо, 2006. 350 с.
68. Словник фразеологізмів української мови / уклад. В. М. Білоноженко [та ін.]. К. : Наукова думка, 2003. 1104 с.
69. Ставицька Л. Короткий словник жаргонної лексики української мови. К. : Критика, 2003. 336 с.
70. Сучасний тлумачний словник української мови [С. В. Ломакович]. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. 670 с.
71. Українська мова : енциклопедія. К. : Українська енциклопедія, 2004. 824 с.
72. Український орфографічний словник: Близько 165 тис. слів / За ред. В. М. Русанівського ; уклад.: В. В. Чумак та ін. – 5-е вид., переробл. і доповн. К. : Довіра, 2006. 940 с. (Словники України).
73. Шевченко Л. Ю. Сучасна українська мова : довідник. К. : Либідь, 1993. 336 с.
74. *Шевчук С. В.* Разом, окремо, через дефіс: Словник-довідник. К.: Видавництво А.С.К., 2003. 416 с.
75. Шкаруба Л. М. Російсько-український словник художніх термінів : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К. : Каравела, 2004.– 320 с.
76. Яцимірська М. Г. Культура фахової мови журналіста. Львів : ПАІС, 2004. 332 с.

Інформаційні ресурси

23. Бондар О. І. Сучасна українська мова : фонетика, фонологія, орфоєпія, графіка, орфографія, лексикологія : навч. посіб. / О. І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. К. : Академія, 2006. 367 с. (25 примірників у бібліотеці МНУ ім. В. О. Сухомлинського)
24. Сучасна українська літературна мова: підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін. ; за ред. А. П. Грищенка. К. : Вища школа, 1993. 366 с. (100 примірників у бібліотеці МНУ ім. В. О. Сухомлинського)
25. Сучасна українська літературна мова: підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін. ; за ред. М. Я. Плющ. К. : Вища школа, 1994. 414 с. (120 примірників у бібліотеці МНУ ім. В. О. Сухомлинського).

Підручники

26. [Єгорова Т. Д. Практичний курс української мови](#) : навч. посіб. [Електронний ресурс] / Т. Д. Єгорова . 2-ге вид., виправ. К.: Центр учбової літератури, 2010. 160 с. <http://www.twirpx.com/file/672757/>
27. Сучасна українська літературна мова : навч. комплекс : посіб. для студ. філол. спеціальностей [Електронний ресурс] / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко, І. В. Мілева, Г. К. Барилова ; [за заг. ред. проф. В. Д. Ужченка]. – 2-ге вид., випр. і доп. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2009. 299 с. Режим доступу: <http://dspace.ltsu.org/jspui/bitstream/123456789/250/1/Макет%202009.pdf>
28. Сучасна українська літературна мова / Шевчук С. В. [Електронний ресурс] / Л. Клепуц // – Режим доступу: [literaturna_mova_-_shevchuk_sv](http://pidruchniki.ws/1584072040522/dokumentoznavstvo/suchasna_ukrayinsk_a_) http://pidruchniki.ws/1584072040522/dokumentoznavstvo/suchasna_ukrayinsk_a_
29. Тоцька Н. І. Сучасна українська літературна мова: фонетика, орфоєпія, графіка, орфографія. [Електронний ресурс] / Н. І. Тоцька. – Режим доступу: <http://ena.lp> <http://www.twirpx.com/file/174320/>
30. Українська мова: Практикум: Навч. посібник / Пазяк О. М., Сербенська О. А., Фурдуй М. І., Шевченко Л. Ю. К. : Либідь, 2000. 384 с. Режим доступу: <http://ua.bookfi.net/book/1337163>
31. Шульжук Н. В. Практикум з правопису української мови: навчально-методичний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів [Електронний ресурс] / Наталія Шульжук. – Рівне – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. – 396 с. – Режим доступу: http://lib.oa.edu.ua/files/funds/vudavnutstvo/Shulzhuk_praktykum_z_pravopys_u.pdf
32. Ющук І. П. Українська мова : [підручник] [Електронний ресурс] / І. П. Ющук. – 4-те вид. – К. : Либідь, 2008. – 640 с. <http://www.twirpx.com/file/266343/>
33. Ющук І.П. Українська мова. Вправи. Навчальний посібник [Електронний ресурс] – К.: Либідь, 2009. – 368 с. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/600473/>
34. Інтегрована лексикографічна система «Словники України» / Національна академія наук України. – Версія 1.03. – Український мовно-інформаційний фонд, 2003.
35. <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>
36. <http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/>
<http://www.madslinger.com/mova/pravopys-2007/>
<http://slovopedia.org.ua/35/53392-0.html> 6.
<http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm> 7. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/> 8.
<http://litton.org.ua/orfografiya/xochu-buti-gramotnim>

Словники

37. [Словник української мови Бориса Грінченка](#) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://hrinchenko.com/>
38. Українська мова. Енциклопедія [Електронний ресурс] / редкол. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін. –

К. : Укр. енцикл., 2000. – 752 с.. – К., 2000. – Режим доступу : <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>

4. **Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік**
5. **Засоби діагностики успішності навчання:** поточний контроль, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, підготовка рефератів, повідомлень, виконання КР.